

УДК 343.368

ЧОРНА О.В.

**ДОСВІД КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ У СФЕРІ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ
ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ СУДУ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

У статті узагальнено досвід країн пострадянського простору у сфері криміналізації злочинів, пов'язаних із невиконанням рішень суду у кримінальному провадженні. Обґрунтовано положення щодо формулювання усіх складів такого невиконання в одній статті кримінального закону.

Ключові слова: злочин, покарання, склад злочину, об'єкт злочину, правосуддя, правосвідомість, рішення суду, невиконання, зарубіжний досвід.

В статье обобщен опыт стран постсоветского пространства в сфере криминализации преступлений, связанных с неисполнением решений суда в уголовном производстве. Обосновано положения относительно формулировки всех составов такого невыполнения в одной статье уголовного закона.

Ключевые слова: преступление, наказание, состав преступления, объект преступления, правосудие, правосознание, решение суда, неисполнение, зарубежный опыт.

The article summarizes the experience of post-Soviet countries in the field of criminalization of crimes related to non-enforcement of court decisions in criminal proceedings. The justification of the provision concerning the formulation of all the components of such non-compliance in a single article of the criminal law has begun.

Key words: crime, punishment, crime, crime object, justice, legal consciousness, court decision, non-fulfillment, foreign experience.

Вступ. Конституція України у ст. 124 проголосила, що судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території держави. Саме це положення є основою існування правової держави. У зв'язку з цим невиконання рішення суду є проявом не тільки правого нігілізму, а й зневажливого ставлення до держави Україна, іменем якої воно проголошено. Серед такої групи правопорушень особливе занепокоєння викликає невиконання рішення суду у кримінальному провадженні, оскільки йдеться вже про особу, яка вчинила злочин і яка не бажає бути покараною за це. Це злочини, передбачені ст. 382 (у частині невиконання вироку), 389, 389¹, 390, 390¹ Кримінального кодексу (далі – КК) України. Звичайно, щоб вирішити завдання щодо необхідності чи її відсутності удосконалення вказаних статей кримінального закону, потрібно звернутися до позитивного зарубіжного досвіду у цій сфері.

Кримінальне право України з метою досягнення найвищої ефективності його норм повинно враховувати всі найкращі досягнення європейської і світової кримінально-правової думки та зарубіжного кримінального законодавства. Для цього важливо здійснювати компаративістські (порівняльні) дослідження і вміло розпоряджатися їх результатами в законотворчій діяльності, а також під час інтерпретації і застосування положень кримінального законодавства [1, с. 345].

Теоретичним дослідженням різних видів відповідальності за злочини проти правосуддя приділялася увага такими вченими, як Ю.В. Александров, М.І. Бажанов, В.І. Борисов, Ю.В. Баулін, В.В. Голіна, В.О. Глушков, Н.О. Гуророва, С.Ф. Денисов, Т.А. Денисова, О.М. Джуґа, О.О. Дудоров, О.М. Костенко, О.М. Литвак, О.М. Литвинов, М.І. Мельник, А.А. Музика, Ю.В. Орел, В.І. Осадчий, М.І. Панов, А.В. Савченко, В.О. Туляков, Є.Л. Стрельцов, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, П.Л. Фріс, М.І. Хавронюк, В.В. Шаблистий, С.С. Яценко та ін.

© ЧОРНА О.В. – аспірант Національної академії управління

Постановка завдання. Віддаючи належне цим та іншим вченим, вважаємо, що свого окремого дослідження потребує вивчення зарубіжного досвіду у сфері криміналізації злочинів, пов'язаних із невиконанням рішень суду у кримінальному провадженні, в першу чергу – країн пострадянського простору, що і є метою цієї статті.

Досягненню проголошеної мети сприятимуть певні умовні критерії – елементи складу злочину, види та розмір покарань за їх вчинення.

Результати дослідження. КК Республіки Азербайджан [2] у Розділі 32 «Злочини проти правосуддя» містить ст. 306 «Невиконання вироку, постанови суду або іншого судового акта»:

306.1. Злісне невиконання рішення, вироку, ухвали, постанови або наказу суду, що набрали законної сили, а також перешкодження їх виконанню – карається штрафом у розмірі від 1 до 3 тис. манатів, або громадськими роботами на строк від 320 до 480 годин, або виправними роботами на строк до 2 років, або позбавленням волі на строк до 3 років.

306.2. Ті самі діяння, вчинені службовою особою, – караються штрафом у розмірі від 4 до 6 тис. манатів, або виправними роботами на строк до 2 років, або позбавленням волі на строк від 3 до 5 років, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років або без такого.

Забігаючи наперед, слід визнати, що переважна більшість КК країн пострадянського простору просто скопіювали статті кримінального закону Російської Федерації 1996 р. щодо відповідальності за невиконання рішення суду у кримінальному провадженні. Яскравим прикладом чого є аналізовані перші три кодекси.

Так, вірменський законодавець у КК Республіки Вірменія [3] у Главі 31 «Злочини проти правосуддя» передбачив ст. 353 «Невиконання судового акта»:

Умисне невиконання службовою особою вироку, рішення суду або іншого судового акта, що вступили в законну силу, або перешкодження їх виконанню – караються штрафом у розмірі від трьохсоткратного до п'ятисоткратного розміру мінімальної заробітної плати, або арештом на строк від 1 до 3 місяців, або позбавленням волі на строк не більше 2 років.

КК Республіки Білорусь [4] у Главі 34 «Злочини проти правосуддя» містить ст. 417 «Невиконання вироку суду про позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю»:

Ухилення засудженого від виконання вироку суду про позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю – карається штрафом або арештом на строк до 6 місяців.

Ст. 423. «Невиконання вироку, рішення або іншого судового акта»:

Невиконання посадовою особою вироку, рішення або іншого судового акта, що вступили в законну силу, або перешкодження їх виконанню – караються штрафом або позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Як бачимо, родовий об'єкт злочинів у всіх однаковий – правосуддя. Передбачено загальний склад невиконання рішення суду та декілька спеціальних за окремими видами покарань. Водночас суб'єктом невиконання рішення суду у Республіках Вірменія та Білорусь є виключно службові особи.

Аналогічна ситуація і в КК Грузії [5] у Главі XLIV «Злочини проти виконання судових актів» ст. 381 «Невиконання вироку чи іншого судового рішення»:

Невиконання представником влади, чиновником державного органу, органу місцевого самоврядування чи управління або особою, що здійснює керівні повноваження у підприємницькій чи іншій організації, вироку чи іншого судового рішення, що вступили в законну силу, або перешкодження його виконанню, – караються штрафом або суспільно корисною працею на строк від 180 до 240 годин, або арештом на строк від 3 до 6 місяців, або позбавленням волі на строк до 2 років із позбавленням права обіймати посади або займатися діяльністю на строк до 3 років.

Єдиним винятком тут є родовий об'єкт – встановлений порядок виконання судових рішень.

КК Республіки Казахстан [6] у Главі 17 «Кримінальні правопорушення проти правосуддя і порядку виконання покарань» містить ст. 430 «Невиконання вироку суду, рішення суду або іншого судового акта або виконавчого документа»:

1. Невиконання вироку, рішення суду або іншого судового акта або виконавчого документа, що вступили в законну силу, більше 6 місяців, а також перешкодження їх виконанню, – караються залученням до громадських робіт на строк до 800 годин або обмеженням волі на строк до 3 років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі діяння, вчинені особою з використанням свого службового становища, – караються залученням до громадських робіт на строк до 1 200 годин або обмеженням волі на строк від 3 до 5 років, або позбавленням волі на той самий строк, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 5 років.

3. Діяння, передбачені ч. 1 або 2 цієї статті, за якими сума стягнення перевищує 10 тис. місячних розрахункових показників, встановлених законодавством Республіки Казахстан на момент скоєння злочину, а також перешкодження їх виконанню – караються обмеженням волі на строк від 5 до 7 років або позбавленням волі на той самий строк, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 5 років.

Примітка. Особі, яка вчинила злочин, передбачений ч. 3 цієї статті, погасила всю суму заборгованості до винесення вироку суду, позбавлення волі не призначається.

Тут привертає увагу стимулювання позитивної посткримінальної поведінки та види покарань.

КК Киргизької Республіки [7] у Главі 31 «Злочини проти правосуддя» передбачає ст. 338 «Невиконання вироку суду, рішення суду або іншого судового акта»:

Злісне невиконання у встановлений термін вироку суду, рішення суду або іншого судового акта, що вступили в законну силу, а також перешкодження їх виконанню – караються громадськими роботами на строк від 80 до 240 годин, або штрафом у розмірі від 100 до 1 000 розрахункових показників, або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років, або позбавленням волі на строк від 1 до 2 років.

КК Киргизької Республіки [8] у Главі 47 «Злочини проти виконання судових актів та інших виконавчих документів» передбачає ст. 351 «Невиконання вироку суду засудженим до штрафу»:

1. Невиконання вироку суду, що вступив у законну силу, засудженим до штрафу за вчинення проступку або в разі заміни інших видів покарань за проступки або злочину штрафом або засудженим до позбавлення права займатися певною діяльністю, – карається позбавленням волі I категорії.

2. Невиконання посадовою особою вироку суду, що вступив у законну силу, про позбавлення її підлеглого права займати певну посаду, – карається позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю III категорії, або виправними роботами III категорії, або штрафом IV категорії.

Як бачимо, киргизький законодавець у новому КК передбачив одну статтю, що охоплює окремі випадки ухилення засудженим від призначеного покарання за вчинений злочин; кваліфікованим видом цього злочину є вчинення службовою особою. Однозначно правильним є виключення позбавлення волі для засудженого, який не виконує свій вирок.

Досить цікавим є досвід країн Балтії.

Так, КК Латвійської Республіки [9] у Главі XXIII «Злочинні діяння проти юрисдикції» містить ст. 296 «Невиконання постанови суду і розпорядження прокурора про покарання»:

(1) Невиконання або затримка виконання постанови суду або припису прокурора про покарання, вчинене особою, яка згідно із законом або покладеного завданням повинна була виконати його, – карається короткочасним позбавленням волі, або примусовими роботами, або штрафом.

(2) Ті самі дії, вчинені державними посадовими особами, які були зобов'язані виконати постанову суду або припис прокурора про покарання, – караються позбавленням волі на строк до 1 року, або короткочасним позбавленням волі, або примусовими роботами, або штрафом.

КК Литовської Республіки [10] у Главі XXXIV «Злочини та кримінальні проступки проти правосуддя» у ст. 242 «Ухилення від відбування покарання у вигляді арешту, позбавлення волі або від повернення на місце попереднього ув'язнення» передбачає таке:

Той, хто, будучи засуджений до покарання у вигляді арешту або позбавлення волі, але до взяття під варту ухилився від відбування призначеного покарання або будучи тимчасово відпущеним з арештантського будинку, місця ув'язнення або місця попереднього ув'язнення, не повернувся вчасно без поважної причини, карається штрафом або позбавленням волі на строк до 2 років.

Ст. 243. «Ухилення від відбування покарань або заходів карального впливу, не пов'язаних із позбавленням волі»:

Той, хто ухилився від відбування покарань або заходів карального впливу, не пов'язаних із позбавленням волі (за винятком конфіскації майна), вчинив кримінальний проступок і карається штрафом або арештом.

Ст. 244. «Ухилення від відбування покарання, призначеного юридичній особі»:

Працівник юридичної особи, відповідальний за виконання покарання, призначеного цій юридичній особі, який ухилився від цього покарання, вчинив кримінальний проступок і карається громадськими роботами або штрафом, або арештом.

Ст. 245. «Ухилення від рішення суду, не пов'язаного з покаранням»:

Той, хто ухилився від рішення суду, не пов'язаного з покараннями, вчинив кримінальний проступок і карається громадськими роботами, або штрафом, або обмеженням волі, або арештом.

Нечинний КК Республіки Естонія [11] у ст. 176-2 «Невиконання вироку або рішення суду» передбачав:

Умисне невиконання зверненого до виконання вироку або рішення суду, за відсутності ознак злочинів, передбачених ст. 121, 122, 166-2 та 176-1 цього Кодексу, карається штрафом або арештом, або позбавленням волі на строк до 5 років.

Пенітенціарний кодекс Республіки Естонія [12] у Розділі 3 «Винні діяння при виконанні покарання» у ст. 329 «Ухилення від відбування покарання» передбачає:

Ухилення засудженого, якому дозволено покинути місце ізоляції від суспільства або тюремного ув'язнення, від продовження відбування зверненого до виконання покарання, а також явне ухилення від призначеного за злочин і зверненого до виконання додаткового покарання, встановленого ст. 49, 491, 50, 51, 52 або 522 цього Кодексу, – карається грошовим стягненням або тюремним ув'язненням на термін до 1 року.

Як бачимо, балтійські країни по-різному розуміють особливості кримінально-правового забезпечення правосуддя. Якщо у КК Латвії збереглися традиції пострадянських країн, то кримінальні закони Естонії та Литви вже передбачають заходи кримінально-правового впливу як на засуджених осіб до певних видів покарань, так і до юридичної особи чи до відповідних службових осіб. Особливу увагу привертає намагання ухилення від відбування різних видів покарань передбачити в одній статті.

КК Республіки Молдова [13] у ст. 320 «Невиконання рішення судової інстанції» передбачає:

(1) Умисне невиконання або ухилення від виконання рішення судової інстанції, якщо ці діяння вчинені після накладення покарання за правопорушення, – караються штрафом у розмірі від 550 до 650 умовних одиниць, або неоплачуваною працею на користь суспільства на строк від 150 до 200 годин, або позбавленням волі на строк до 2 років.

(2) Умисне невиконання або ухилення від виконання службовою особою рішення судової інстанції, а так само перешкоджання його виконанню, якщо ці діяння вчинені після накладення покарання за правопорушення, – караються штрафом у розмірі від 650 до 850 умовних одиниць, або неоплачуваною працею на користь суспільства на строк від 180 до 240 годин, або позбавленням волі на строк до 3 років із позбавленням у всіх випадках права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк від 2 до 5 років.

Ст. 319. «Ухилення від відбування покарання у вигляді позбавлення волі»:

Ухилення від відбування покарання засудженого, якому було дозволено короткочасний виїзд із місця позбавлення волі, – карається позбавленням волі на строк до 2 років.

Ст. 3201. «Невиконання заходів захисту жертви насильства в сім'ї, встановлених захисним приписом»:

Умисне невиконання або ухилення від виконання заходів захисту жертви насильства в сім'ї, встановлених судовою інстанцією в захисному приписі, – карається неоплачуваною працею на користь суспільства на строк від 160 до 200 годин або позбавленням волі на строк до 3 років.

По-перше, молдавському законодавцю вдалося усі види невиконання рішення суду у кримінальному провадженні передбачити в одній статті кримінального закону. По-друге, засудженим до позбавлення волі надається відстрочка, чого вітчизняне кримінально-виконавче законодавство поки що не знає. По-третє, ратифікація парламентом Молдови Стамбульської конвенції 2011 р. також зумовила кримінальну відповідальність за насильство в сім'ї та відповідні обмежувальні заходи до осіб, що його вчинили, проте їх не передбачено самим КК. Нами вже встановлено особливості кримінальної відповідальності за невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників як злочину, що посягає на правосуддя в Україні в частині невиконання судових рішень у кримінальному провадженні [14, с. 142–145].

КК РФ [15] у Глава 31 «Злочини проти правосуддя» передбачає таке.

Ст. 315 «Невиконання вироку суду, рішення суду або іншого судового акта»:

Злісне невиконання представником влади, державним службовцем, муніципальним службовцем, а також службовцем державної або муніципальної установи, комерційної або іншої організації вироку суду, рішення суду або іншого судового акта, що вступили в законну силу, а також перешкоджання їх виконанню, – караються штрафом у розмірі до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або в розмірі заробітної плати або іншого доходу засудженого за період до 18 місяців, або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на

строк до 5 років, або виправними роботами на строк до 480 годин, або примусовими роботами на строк до 2 років, або арештом на строк до 6 місяців, або позбавленням волі на строк до 2 років.

Як бачимо, лише невиконання вироків із призначенням або обмеження, або позбавлення волі є злочином. Має місце і необмежена судова дискреція – таку кількість основних і додаткових покарань не передбачає жодний вивчений нами кримінальний закон.

КК Республіки Узбекистан [16] у Главі XVI «Злочини проти правосуддя» у ст. 232 «Невиконання судового акта» передбачає таке.

Ухилення від виконання судового акта, що зобов'язує вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, що продовжується після застосування адміністративного стягнення, а також перешкоджання виконанню судового акта, – караються штрафом до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або обов'язковими громадськими роботами до 360 годин, або виправними роботами до 3 років, або обмеженням волі на строк до 1 року, або позбавленням волі до 1 року.

Ті самі діяння, вчинені службовою особою, – караються штрафом від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або позбавленням певного права до 5 років, або обмеженням волі від 2 до 5 років, або позбавленням волі до 5 років.

Висновки. Отже, вивчення досвіду країн пострадянського простору у сфері криміналізації злочинів, пов'язаних із невиконанням рішень суду у кримінальному провадженні, дозволяє сформулювати певні висновки.

1. Родовим об'єктом у більшості країн є правосуддя, безпосереднім – встановлений порядок належного виконання вироків, ухвал і постанов суду і призначеного ним покарання. Встановлено, що лише в КК України передбачено кримінальну відповідальність за невиконання рішень Європейського суду з прав людини.

2. Об'єктивна сторона досить часто ускладнюється вказівкою на таке оціночне поняття, як злісність – злісне чи особливо злісне невиконання рішення суду. В абсолютній більшості злочини є з формальним складом.

3. Суб'єктом злочинів виступають або засуджені до певних видів покарань чи інших кримінально-правових заходів впливу, або службові особи.

4. Суб'єктивна сторона у формі умислу, вид умислу – прямий: особа усвідомлює факт невиконання рішення суду і бажає так діяти.

5. Стосовно покарання та інших заходів кримінально-правового характеру слід вказати на їх повну різноманітність і відсутність будь-якої системності. Водночас слід позитивно відзначити ті країни, які для засуджених до певних видів покарань передбачають виключно позбавлення волі, для службових осіб – штраф або громадські роботи.

Перспективним напрямком подальших досліджень є визначення місця кримінального проступку серед злочинів, що посягають на встановлений порядок виконання рішень суду у кримінальному провадженні, й обґрунтування положення щодо формулювання усіх складів такого невиконання в одній статті.

Список використаних джерел:

1. Хавронюк М.І. Наукове осмислення правової доктрини та кримінального законодавства зарубіжних країн. Вісник Асоціації кримінального права України. 2013. № 1 (1). С. 298–347. URL: http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/visnik_yg/1/17.pdf.
2. КК Республіки Азербайджан. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30420353#pos=2845;-56.
3. КК Республіки Вірменія. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?ID=1349&lang=rus&sel=show#31>.
4. КК Республіки Білорусь. URL: <http://xn----ctbcgfviccvibf9bq8k.xn--90ais/statya-423>.
5. КК Грузії. URL: http://www.carim-east.eu/media/legal%20module/natfr/GE_3.2%20CriminalCode_En.pdf.
6. КК Республіки Казахстан. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575252#pos=5485;-36.
7. КК Киргизької Республіки (чинний до кінця 2018 р.). URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/568>.
8. КК Киргизької Республіки. URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/111527?cl=ru-ru>. Вступає в силу 01 січня 2019 р.
9. КК Латвійської Республіки. URL: <http://www.alex-lawyer.lv/ugolovnijzakonatviirus.pdf>.
10. КК Литовської Республіки. URL: <http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877&subID=100107735,100107738,100107772#text>.

11. Нечинний КК Естонської Республіки Естонія. URL: file:///D:/Downloads/Estonia_CC_as_of_2002_ru.pdf.
12. Пенітенціарний кодекс Естонської Республіки. URL: <https://v1.juristaitab.ee/sites/www.juristaitab.ee/files/elfinder/ru-seadused/%D0%9F%D0%95%D0%9D%D0%98%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%98%D0%90%D0%A0%D0%9D%D0%AB%D0%99%20%D0%9A%D0%9E%D0%94%D0%95%D0%9A%D0%A1%2015.07.2018.pdf>.
13. КК Республіки Молдова. URL: <http://lex.justice.md/ru/331268/>.
14. Чорна О.В. Кримінальна відповідальність за невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників в Україні. Jurnalul juridictional: teorie si practica: Publicație științifico-practică dedrept. 2018. № 2 (30). С. 142–145.
15. КК Російської Федерації. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/92d337ccb0bfa433cfb933ae2ef639f06fea27e8/.
16. КК Республіки Узбекистан. URL: <http://lex.uz/docs/111457>.

УДК 343.1

ЧУГУНІКОВ І.І.

АНТИСОЦІАЛЬНІСТЬ ЯК МАТЕРІАЛЬНА ОЗНАКА ЗЛОЧИНУ (КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ)

У статті, крізь призму законодавчого визначення злочину, аналізуються проблеми об'єкта кримінально-правової охорони. Робиться висновок про те, що матеріальна ознака злочину не обмежується суспільною небезпекою, а повинна включати й антисоціальність діяння. З метою підвищення статусу об'єкта як обов'язкового елемента складу злочину та введення його у нормативно-правову площину пропонується нова редакція ч. 1 ст. 11 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: злочин, склад злочину, об'єкт кримінально-правової охорони, суспільна небезпека, протиправність, соціальний порядок, антисоціальність.

В статье сквозь призму законодательного определения преступления анализируются проблемы объекта уголовно-правовой охраны. Делается вывод о том, что материальный признак преступления не ограничивается общественной опасностью, а должен включать и антисоциальность деяния. С целью повышения статуса объекта как обязательного элемента состава преступления и введения его в нормативно-правовую плоскость предлагается новая редакция ч. 1 ст. 11 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: преступление, состав преступления, объект уголовно-правовой охраны, общественная опасность, протиправность, социальный порядок, антисоциальность.

Problems of object of criminal-legal protection through the prism of the legislative definition of a crime are analyzed in the article. It is concluded that a material sign of a crime is not limited to a social danger, while the antisocial nature of an act must be also included. In order to improve the status of object, as an obligatory element of a concept of a crime and its imposition to the normative-legal plane, the new version of P. 1 of Art. 11 of the Criminal Code of Ukraine is proposed.

Key words: crime, concept of a crime, object of criminal-legal protection, social danger, wrongfulness, social order, antisociality.